

sine argumenter og giver læseren et fantastisk indblik i de danske missionærers tanker og følelser. Der er gode *case studies* som den bortløbne indiske elev Adam, som hellere vil opleve de lokale religiøse fester end at bo på missionsskolen, og den om forholdet mellem Kamala og frøken Nørup i begyndelsen af 1900-tallet. Karen Vallgård har med stor autoritet sat de danske missionsskoler i Sydindien ind i den rette internationale kontekst.

Søren Mentz

| PELLE OLIVER LARSEN: *Professoratet. Kampen om Det Filosofiske Fakultet 1870-1920*, Museum Tusulanums Forlag, København 2016, 496 s., 398 kr.

Pelle Oliver Larsen forsvarede ved Aarhus Universitet i 2011 sin ph.d.-afhandling, der hermed foreligger trykt i en lettere omarbejdet version. Med udgangspunkt i Det Filosofiske Fakultet på Københavns Universitet nogle tiår på hver side af 1900, vil Larsen undersøge, hvordan videnskab blev forvaltet i praksis. Det handler om spillet om magten, om retten til at definere og bestemme den faglige udfoldelse.

Som et led i undersøgelsen analyserer Larsen samtlige videnskabelige ansættelsessager på fakultetet i perioden, fordi de sætter de forskellige forskningsretningers indbyrdes kampe på spidsen. Hvem havde den institutionelle magt og den faglige tyngde til at få netop *sin* kandidat gjort til indehaver af en ledig lærestol? I forlængelse af sociologen Pierre Bourdieus teorier ser Larsen videnskaben som et felt eller en kampplads, hvor aktørerne (forskerne) kæmper om et monopol på at forvalte de videnskabelige indsigter. Han undersøger, hvilke argumenter og hvilken videnskabelig kapital der nød størst anerkendelse på fakultetet. Larsen gennemgår i den forbindelse periodens i alt 200 bedømmelser af indleverede disputatser og de disputatsforsvar, der blev afholdt på fakultetet. På denne måde kan han indkredse den akademiske kapital og analysere, hvordan den blev opbygget: Hvilke kriterier blev lagt til grund for at antage eller forkaste en indleveret disputats? Et væsentligt element i opbyggelsen af den videnskabelige kapital drejede sig om at sikre sig protektion fra professoren på det felt, hvor man skrev. Kapitalen blev akkumuleret langsomt og forsigtigt. Det handlede om at navigere i farvandet, at være loyal og reproducere læremesterens forskning og synspunkter, men samtidig udvise originalitet. Det viser sig også i gennemgangen af ansættelsessagerne, hvor navnlig sagen om Georg Brandes gennemgås uhyre detaljeret – og det med god ret, fordi den spektakulære afvisning af Brandes meget tydeligt viser det berettigede i Larsens analytiske vinkel.

Ved at gennemgå disputatsbedømmelserne viser Larsen endvidere, hvordan disputatsens rolle og betydning ændrer sig. Netop omkring 1870 går synet på disputatserne væk fra, at det var tilstrækkeligt med grundighed og overblik at belyse en videnskabelig problemstilling. Kravet om, at afhandlingen bragte ny erkendelse med sig, at den førte videnskaben fremad, vandt frem og blev til det dominerende synspunkt. Samtidig fortonede betydningen af forsvaret for afhandlingen sig. Hvor det mundtlige forsvar tidligere talte med i bedømmelsen, kunne man efter 1870 (med få undtagelser) vide sig temmelig sikker på at få konfereret graden, når først afhandlingen var antaget til forsvar. Bedømmelserne afspejlede naturligvis det dominerende videnskabssyn inden for den pågældende disciplin, og der kunne være rygende uenighed i bedømmelsesudvalgene. Det er dog et gennemgående billede, at fakultetet udadtil fremviste enighed om de standarder, der skulle gælde. På historiestudiet afgav Kristian Erslev og Johannes Steenstrup deres vota i fællesskab for på denne måde at signalere, at det var *videnskaben* eller *faget*, der talte.

Kampen om fakultetet var ikke kun en intern, akademisk kamp, men også et led i afgrænsningen mellem universitetet og statsmagten. En central del af afhandlingen analyserer dette forløb, der kunne være politisk betændt og tage sig ud som ideologisk begrundede forsøg på styring af videnskaben, men som langt hen ad vejen handlede om økonomi og retten til at bestemme. Mens den økonomiske magt reelt allerede var afgivet inden 1870, lykkedes det grundlæggende universitetet at bevare sin videnskabelige magt ved retten til at besætte ledige lærestole uden statslig indblanding.

Det er en forbilledlig analyse og perspektivering af kildematerialet, som forfatteren har gennemført med stor stringens. Anvendelsen af sociologisk metode er også både relevant og velgennemført i en afhandling, som ikke kun bidrager til Københavns Universitets historie, men som også bidrager væsentligt til forståelsen af kampen om det *moderne* i Danmark.

Morten Fink-Jensen

| HELLE JUHL: *På lige fod. En krønike om kvinder, satire og kampen for valgret*, Gyldendal, København 2014, 224 s., 299,95 kr.

Grundlovsjubilæet i 2015 var omgivet af en række publikationer, der på forskellig vis behandlede og fejrede kvindernes opnåelse af valgret med Grundloven i 1915. Med udgangspunkt i samtidens mange satiriske fremstillinger af kønsroller samt spørgsmålet om kvinders politiske evner og deltagelse skriver Helle Juhl sig også ind i jubilæumskon-